

БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са данни към 18 януари 2022 г.

Въведената извънредна епидемична обстановка в страната, във връзка с пандемията от COVID-19, бе удължена до 31 март 2022 г. Краят на тежката четвърта вълна от новорегистрирани случаи на заразени постепенно премина в начало на пета, предизвикана от бързото разпространение на варианта Омикрон. Към 18 януари в страната бе регистриран своеобразен рекорд от почти 10 хил. случая за ден. Всички масови мероприятия в страната продължават да са отменени, а посещенията на заведения и големи търговски обекти за нехранителни стоки в страната е ограничено само за притежатели на зелен сертификат. Делът на напълно ваксинираните към втората седмица на януари е малко над 28%, като остава най-нисък в ЕС.

Краткосрочна бизнес статистика

През ноември растежът на повечето краткосрочни индикатори се ускори спрямо съответния месец на 2020 г. Нарастването на промишленото производство (15%) продължи да бъде дви-

жено от сектор производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газ, но и от производство на храни, облекла, електронни продукти, машини и съоръжения. Сред секторите с основен принос за ускорения растеж на оборота в промишлеността (51.7%) бяха производство на храни и на основни метали. Индексът на строителната продукция нарасна с 6.1% с растеж както в сградно, така и в гражданско/инженерно строителство. Растежът на оборота в търговията на дребно се забави до 6.6%, поради по-слаба търговия с нехранителни продукти.

През декември показателите от наблюденията на бизнес тенденциите и потребителите се подобриха. Индикаторът за бизнес климата се повиши във всички сектори с изключение на промишлеността, където броят на анкетиранияте, които посочват проблеми с недостиг на материали се повиши с 5.4 пункта спрямо ноември. В същото време очакванията за търсенето на услуги и продажбите в търговията на дребно бяха благоприятни. Показателят за доверие на потребителите се повиши с 4.4 пункта поради оптимистичните очаквания за икономическата ситуация в страната.

Пазар на труда

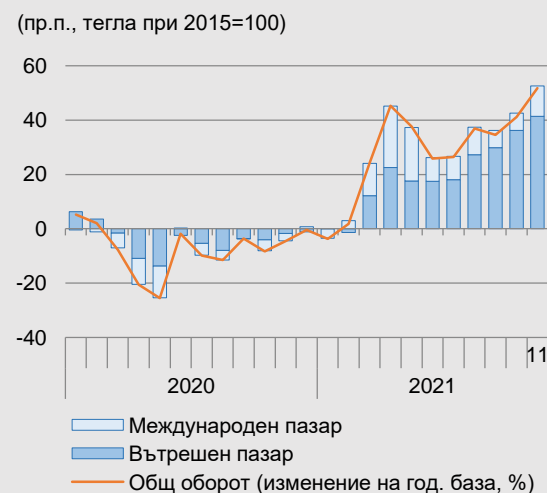
През последните три месеца на 2021 г. се наблюдава слабо покачване на броя на регистрираните безработни. Все пак това нарастване на показателя през периода октомври-декември остана далеч по-ниско от наблюдаваното през предходни години. Към края на декември броят на регистрираните безработни възлезе на 157 283 души, което бе с около 20% по-ниско от нивата на показателя преди пандемията, регистрирани през декември 2019 г. Трябва да се има предвид, че през зимните месеци на годината броят на регистрираните безработни традиционно нараства. Допълнителен фактор, който може да повлияе на динамиката на заетостта и безработицата, е и краят на краткосрочните програми за запазване на работните места в условията на пандемия, чието действие засега се предвижда да бъде до февруари 2022 г. Възможно е обаче те да бъдат продължени допълнително. Несигурната обстановка в икономическите сектори като хотелиерство, ресторантьорство и др., представляват съществен риск за динамиката на трудовия пазар през следващите месеци.

Инфлация

През декември 2021 г. месечната инфлация според ХИПЦ беше 0.8%. Компонентите на базисната инфлация имаха основен принос за повишението на общия индекс, след като международни цени на суровините и нарастващите енергийни разходи започнаха да оказват влияние върху цените на все по-широк кръг от потребителски стоки и услуги. С най-съществен принос бяха услугите и хранителните стоки, като и двете позиции отчетоха поскъпване от 1.3% спрямо предходния месец. При неенергийните нехранителни стоки цените се повишиха с 0.3%. Суровият петрол поевтиня със 7.1% спрямо ноември, преизчислено в лева, вследствие на което и цените на транспортните горива отчетоха първо и единствено месечно понижение за 2021 г. с минималните 0.2%. Общо енергийните стоки обаче поскъпнаха с 0.3% през месеца, което се дължеше на продължаващото нарастване на цените на газообразните горива с 6.6% и на твърдите горива – с 1.3%.

Годишният темп на инфлацията продължи да се ускорява до 6.6% в края

Граф. 1 Приноси към оборота в промишлеността

Източник: НСИ

Граф. 2 Бизнес климат и доверие на потребителите

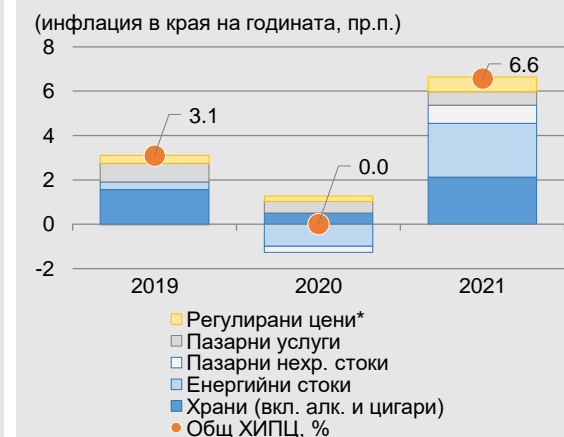
Източник: НСИ

Граф. 3 Нетен поток и брой безработни

Източник: НСИ

Граф. 4 Приноси по основни компоненти на ХИПЦ

* Индексът на регулираните цени се изчислява чрез претегляне на съответните елементарни агрегати.
Източник: НСИ, МФ

на годината, а средногодишната инфлация за 2021 г. според ХИПЦ възлезе на 2.8%. Енергийните стоки формират почти половината от повишението на общия индекс спрямо декември на предходната година. От тях транспортните горива имаха водещ принос, след като цените им регистрираха нарастване от 38.2% на годишна база, а поскъпването при централно газоснабдяване и твърди горива се ускори съответно до 130.6% и 25.9%. **Базисната инфлация също продължи да се ускорява до 3.9% с разгръщането на вторичните ефекти от по-високите цени на енергийните стоки.** Поскъпването на преработените храни бе 8.6% спрямо декември 2020 г., а това на неенергийните нехранителни стоки – 2.9%. При услугите бе наблюдавано известно забавяне до 2.4% на годишна база, което се дължеше на продължаващо повечиняване на комуникационните услуги.

Външен сектор

През октомври 2021 г. месечното салдо по текущата сметка се подобри, като отчете малък дефицит от 82.6 млн. евро спрямо дефицит от 335.3 млн. евро година по-рано. Износът на стоки нарасна с 25.6% на годишна база, изпреварвайки ръста на вноса (от 22.3%) за първи път от февруари. Силният износ на стоки се дължеше основно на износа към страните-членки на ЕС, докато растежът на вноса беше по-балансиран. Постъпленията от международен туризъм продължиха да

нарастват – с 34.7%, подкрепяйки повишението на общия износ на услуги, с 5.4%. Същевременно, вносът на услуги отчете спад от 4%, с което и излишъкът по услугите се увеличи. Дефицитът на доходните статии се подобри. За януари-октомври салдото по текущата сметка достигна дефицит от 0.2% от прогнозния БВП при излишък от 0.4% от БВП година по-рано.

Брутният външен дълг възлезе на 41.4 млрд. евро или 62% от прогнозния БВП в края на октомври, което бе с 2.1 пр.п. по-ниско в сравнение със същия месец на предходната година. Външният дълг на търговските банки нарасна с 20% на годишна база, докато делът на Централната банка също нарасна, поради разпределянето на СПТ през август. Делът на краткосрочния външен дълг по остатъчен матуриретен към общия БВД намаля с 0.9 пр.п. спрямо година по-рано и достигна 35.4%.

Финансов сектор

Кредитът за частния сектор продължи да се ускорява и в края на ноември достигна годишен ръст от 8.2% спрямо 7.9% месец по-рано. Побързото му нарастване беше подкрепено изцяло от по-високия растеж на кредитите за домакинства, чието увеличение достигна 12.5%, при 12.1% в края на октомври. Темпът на растеж на потребителските кредити се повиши до 10.4%, въпреки че през ноември краткосрочните индикатори в търговията на дребно и услугите отчетоха влошаване.

Жилищните кредити също се ускори (до 16.8%), в синхрон с рекордно ниските и все още намаляващи лихвени проценти и стабилния ръст на цените на имотите. При поскъпването на жилищата бе отчетено известно забавяне до 8.7% на годишна база през третото тримесечие на 2021 г. Това се дължеше на съществуващите жилища, докато ръстът при цените на новопостроените продължи да се ускорява. Това може да се свърже и с отчетеното съществено нарастване на разходите в строителството както за материали, така и за труд. Кредитите за нефинансови предприятия се забавиха през ноември до 4.1% на годишна база при 4.4% в края на предходния месец.

Среднопретегленият лихвен процент по жилищните кредити продължи да се понижава през ноември – с 3 б.т. до 2.66%. Средният процент по потребителски кредити намаля с 16 б.т. спрямо предходния месец до 8%, докато цената на кредитите за нефинансови предприятия нарасна със 7 б.т. до 2.37%. Среднопретеглената възвръщаемост на срочните депозити се сви с 5 б.т. до 0.12%.

Фискален сектор

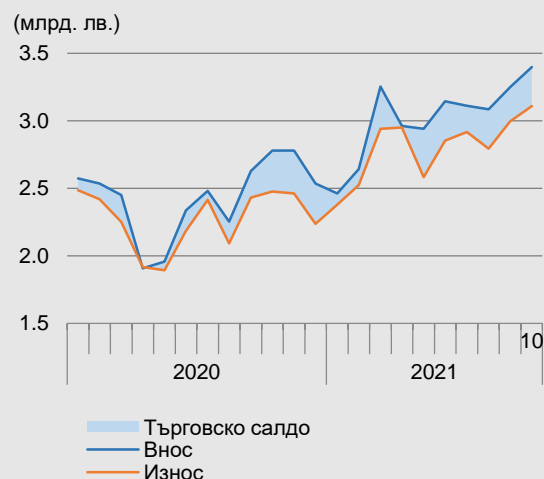
Към ноември 2021 г. балансът по Консолидираната фискална програма бе положителен в размер на 0.5% от прогнозния БВП. Разгледан по съставни бюджети, излишък бе отчетен при социалното осигуряване, бюджетите на общините, както и при някои

държавни предприятия и фондове. Държавният бюджет (вкл. централния бюджет и бюджетите на министерства и ведомства, Сметна палата, Народно събрание и съдебната власт) бе балансиран.

Салдото за периода януари-ноември бе по-високо спрямо същия период на предходната година, след като нарастването на общите разходи (18.1%) бе изпреварено от растежа на приходите и помощите (20.4%). Ръстът на последните бе движен от всички съставни групи. Сред данъчните приходи, основен принос имаха преките данъци. Поради законодателна промяна, авансовите вноски за корпоративен данък бяха внесени по-рано, което увеличи постъпленията от преки данъци с 36.2% за януари-ноември. При косвените данъци водещи бяха приходите от ДДС, които се увеличиха с 11.6% от сделки в страната и с 29.4% – при ДДС от внос. През ноември, в съответствие с програмата за компенсиране на небитови клиенти на електроенергия, АЕЦ Козлодуй предостави 450 млн. лв. като безвъзмездни средства в бюджета. Това се отрази в еднократно подобрене на салдото през месеца, а компенсациите трябва да са изплатят през следващи периоди.

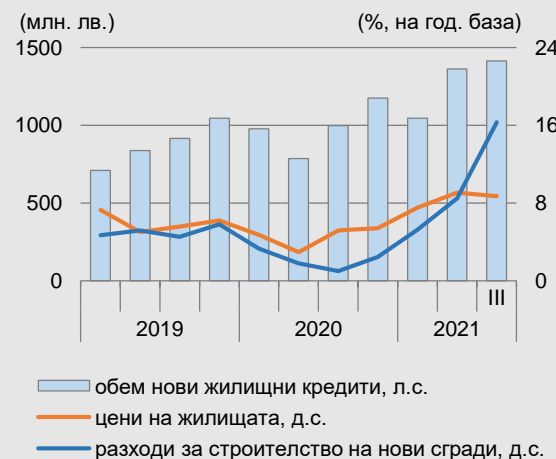
Размерът на държавния дълг към края на ноември бе 25.4% от прогнозния БВП, при 24.2% година по-рано, отразявайки емисиите на вътрешния пазар през есенните месеци на 2021 г.

Граф. 5 Износ, внос и салдо във външната търговия със стоки

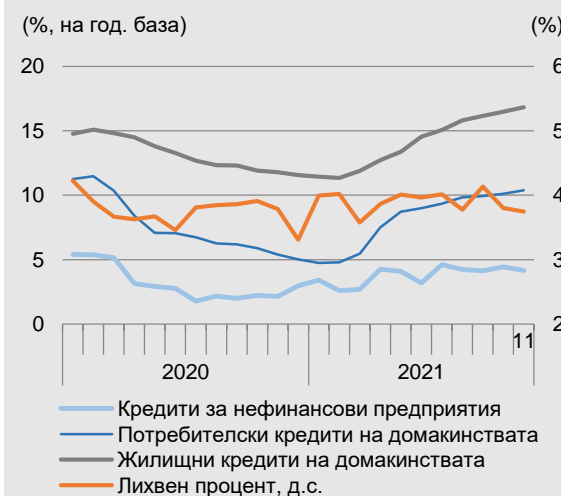
Източник: БНБ

Граф. 6 Индекс на цените на жилищата, разходи в строителството и обем на жилищните кредити

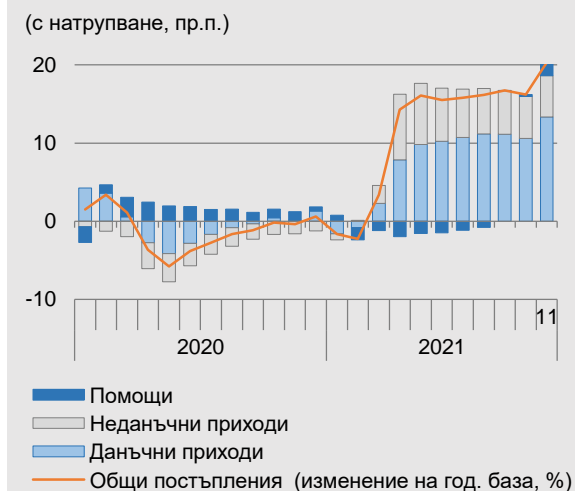
Източник: БНБ, НСИ, Евростат

Граф. 7 Кредит към частния сектор

Източник: БНБ, МФ

Граф. 8 Приноси за изменението на касовите бюджетни постъпления

Източник: МФ

